

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی

گرایش آموزش و پرورش پیش از دبستان

عنوان

بررسی تطبیقی سه رویکرد

رجیو امیلیا (ایتالیا) ، والدورف (آلمان) و بانک استریت (آمریکا)

به منظور ارائه راهکارهایی برای آموزش و پرورش پیش از دبستان

در جمهوری اسلامی ایران

استاد راهنما:

مرتضی امین فر

استاد مشاور:

دکتر فرخنده مفیدی

داور: دکتر یحیی مهاجر

نگارش

پریسا حبیبی

زمستان ۱۳۸۶

۱۳۸۷ / ۲ / ۱۵

۹۶۷۶۲

تقدیم به مادر و پدرم اولین راهنمایان زندگی ام

و تقدیم به همه هادیان راه

۱۳۸۷ / ۴ / ۱۲

سپاسگزاری

سپاس به درگاه خدای متعال که مرا توفیق آموختن داد.

این پایان نامه به راهنمایی سرور ارجمند استاد مرتضی امین فر در مقام استاد راهنما که با سعه صدر یاری ام دادند و مشاورت سرکار خانم دکتر مفیدی در کسوت استاد مشاور انجام گرفته است. از ایشان و همچنین استاد گرامی جناب آقای دکتر یحیی مهاجر که با دقت و حوصله فراوان، زحمت داوری این اثر را پذیرفتند، بسیار سپاسگزارم.

همچنین بر خود لازم می دانم مراتب سپاسگزاری خویش را به همه کسانی که در تمام سال های تحصیل افتخار شاگردی شان را داشته ام به ویژه اساتید ارجمندم در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی تقدیم دارم.

از جناب آقای لهراسبی، مسئول محترم واحد پایان نامه ها که با خلقی خوش پذیرای دانشجویان بوده اند و نیز عزیزان و دست اندرکاران حوزه تحصیلات تکمیلی و همچنین پرسنل زحمتکش در بخش خدمات این دانشگاه نیز قدر دانی می نمایم.

و سپاس خاص و محبت قلبی خود را به پدر و مادر عزیزم نثار می کنم که در تمام مراحل زندگی ام همواره از حمایت های معنوی و مادی شان بر خوردار بوده ام.

سلامتی، طول عمر و موفقیت همگی این عزیزان را از درگاه الهی خواهانم.

چکیده

عنوان پژوهش حاضر "بررسی تطبیقی سه رویکرد رجویامیلیا (ایتالیا) ، والدورف (آلمان) و بانک استریت (آمریکا) به منظور ارائه راهکارهایی برای آموزش و پرورش پیش از دبستان در جمهوری اسلامی ایران" است. این پژوهش کاربردی که تحقیقی نوین در معرفی و مطالعه تطبیقی رویکردهای مذکور است ، پژوهشی توصیفی مبتنی بر تجزیه و تحلیل مقایسه ای است و با استفاده از روش چهار مرحله ای بردی انجام شده و در طی آن ضمن معرفی هریک از بنیانگذاران رویکردهای مذکور به فلسفه و تاریخچه شکل گیری آنها پرداخته شده است. همچنین ضمن استخراج عناصر اساسی برنامه درسی آنها (اهداف ، محتوا و سازماندهی آن ، محیط یادگیری ، روش ، ارزشیابی و کارکنان) از منابع مختلف (کتاب ، مقالات ، مصاحبه ها ، پایان نامه های تحصیلی و بهره گیری از شبکه های اطلاعاتی ملی و جهانی) و بررسی تطبیقی آنها، محاسن و محدودیت های هر یک نیز مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل از مطالعه تطبیقی این سه رویکرد حاکی از آن است که رویکردهای رجویامیلیا و بانک استریت نسبت به رویکرد والدورف به یکدیگر شبیه ترند و رویکرد والدورف از تفاوت بیشتری نسبت به آنان برخوردار است. این مطالعات همچنین نشان می دهد که رویکردهای مذکور به سبب داشتن ویژگیهای مطلوب ، وسعت استفاده در کشورهای مختلف و نتایج خوبی که از خود به جا گذاشته اند ، الگوهایی موفق به شمار می آیند و اگرچه نمی توان تنها یکی از آنها را به عنوان "بهترین الگو" برای آموزش دوران اولیه کودکی معرفی نمود اما می توان با بهره گیری از شیوه "بهترین الگو برای هر کس" بر اساس امکانات و نیز ویژگیها ، تواناییها ، علائق و شیوه های یادگیری متفاوت کودکان و دمیدن روح دینی و ملی خویش ، از هر سه رویکرد فوق که قابلیت تبدیل به یک الگوی عملی در کشور را دارا هستند استفاده نمود. خطوط راهنمای کلی استفاده از شیوه مذکور نیز در این تحقیق ارائه گردیده است. اما در قالبی کلی می توان گفت الگوهایی که در پیوستار الگوهای آموزشی پیش از دبستان در جایگاه میان کودک محوری و رشدی- شناختی قرار گرفته و از روشهای اکتشافی و مشارکتی بهره می گیرند (مانند نمونه های رجویامیلیا و بانک استریت) با توجه به نیازهای امروز و آینده جامعه انسانی و ویژگی هایی مانند مشاهده گری ، آزمایش و تجربه مستقیم ، طرح

پرسش و گردآوری و سازماندهی اطلاعات ، ارائه فرضیه و آزمون آنها و استنباط و توضیحات الگوهای مناسب تری برای آموزش کودکان می باشند. بررسی ها همچنین موید این مطلب اند که استحکام و موفقیت هر الگو مرهون اندیشه و فلسفه ای است که آن را می سازد ، لذا به منظور ارائه برنامه و الگویی خاص با نامی مشخص و متعلق به کشور جمهوری اسلامی ایران باید قبل از هر چیز فلسفه و اهداف روشن و محکمی با استفاده از اندیشه های تربیتی اندیشمندان بزرگ تعلیم و تربیت در دنیا و گنجینه های ارزشمند اسلامی-ایرانی تدوین شود تا محتوا ، روش و سایر عناصر در چهار چوب یک برنامه منسجم در کنار یکدیگر به درستی جای بگیرند ، سپس می توان از روشها و سایر عناصر الگوهای متفاوت از جمله نمونه های مورد بحث با توجه به نظام اندیشه و اهداف مورد نظر و اصول اعتقادی ، فرهنگی و ملی و با توجه به نیازهای خویش استفاده نموده و الگو یا الگوهای مناسبی را طراحی نمود. بدیهی است که بدین سان از عاریت گرفتن صرف بخش های مختلف از الگوهای مختلف و چینش بی منطق و ناموزون و سطحی آنها که در هم ریختگی و آشفتگی به بار خواهد آورد ، جلوگیری می گردد.

فهرست مطالب

فصل اول- کلیات و طرح تحقیق

۲	الف) مقدمه
۸	ب) بیان مسأله
۱۲	پ) اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۷	ت) اهداف تحقیق
۱۸	ث) سؤال های تحقیق
۱۹	ج) تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی تحقیق

فصل دوم- ادبیات و پیشینه تحقیق

۲۲	الف) مقدمه
۲۲	ب) آراء تربیتی پیشگامان تعلیم و تربیت
۲۲	جان آموس کمنیوس
۲۸	ژان ژاک روسو
۳۴	فردریک ویلهلم فروبل
۳۸	لوسمنویچ ویگوتسکی
۴۱	جروم اس. برونر
۴۵	جان دیویی
۵۱	ژان پیاژه

- ۵۷ پ) مدل های برنامه درسی دوره پیش از دبستان
- ۵۸ مدل های غیر رسمی
- ۵۹ مدل های مهارت محور
- ۵۹ مدل های رشدی- شناختی
- ۶۱ خصوصیات مشترک مدل های ذکر شده
- ۶۴ الگوی فروبل
- ۶۷ الگوی مک میلان
- ۷۰ الگوی مونته سوری
- ۷۵ الگوی های اسکوپ
- ۸۰ الگوی اونتاریو
- ۸۴ ت) نگاهی به آموزش پیش دبستانی در ایران
- ۸۹ ث) آموزش پیش از دبستان در ایتالیا
- ۹۵ ج) آموزش پیش از دبستان در آلمان
- ۹۹ چ) آموزش پیش از دبستان در آمریکا
- ۱۰۲ ح) نگاهی به رویکرد رژیوآمیلیا
- ۱۰۵ مروری بر زندگی نامه لوریس مالاگازی- بنیانگذار رویکرد رژیوآمیلیا
- ۱۰۷ منابع اندیشه و مبانی نظری و روانشناختی رویکرد رژیوآمیلیا
- ۱۱۰ خ) نگاهی به رویکرد والدورف
- ۱۱۱ مروری بر زندگی نامه رودلف اشتاینر - بنیانگذار رویکرد والدورف

۱۱۵	فلسفه و مبانی نظری و روان شناختی رویکرد والدورف
۱۲۰	د) نگاهی به رویکرد بانک استریت
۱۲۱	مروری بر زندگی نامه لوسی اسپراگ- بنیانگذار رویکرد بانک استریت
۱۲۵	فلسفه و مبانی نظری و روانشناختی رویکرد بانک استریت
۱۳۵	ذ) سوابق و پیشینه تحقیق در سطح ملی
۱۳۹	ر) سوابق پژوهشی در سطح جهانی
فصل سوم- روش شناسی تحقیق	
۱۶۱	الف) مقدمه
۱۶۱	ب) نوع تحقیق و ابزار جمع آوری اطلاعات
۱۶۲	پ) روش تحقیق و گردآوری اطلاعات
۱۶۴	ت) روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
فصل چهارم- تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق	
۱۶۷	الف) مقدمه
۱۶۷	ب) مرحله توصیف
۱۶۸	رویکرد رژیوامیلیا
۱۶۸	تاریخچه
۱۷۲	اهداف
۱۷۴	محتوا و سازماندهی آن
۱۷۴	محیط یادگیری

۱۸۰	روش
۱۹۱	ارزشیابی
۱۹۱	کارکنان
۱۹۴	مشارکت والدین
۱۹۵	آموزش مربیان
۱۹۶	نقش مربیان
۱۹۹	رویکرد والدورف
۱۹۹	تاریخچه
۲۰۲	اهداف
۲۰۳	محیط یادگیری
۲۰۷	محتوا و سازماندهی آن
۲۰۸	روش
۲۱۹	ارزشیابی
۲۱۹	کارکنان
۲۲۰	مشارکت والدین
۲۲۱	نقش مربیان
۲۲۲	آموزش مربیان
۲۲۳	رویکرد بانک استریت
۲۲۳	تاریخچه

۲۳۴	اهداف
۲۳۶	محتوا و سازماندهی آن
۲۳۶	محیط یادگیری
۲۳۹	روش
۲۴۹	ارزشیابی
۲۵۰	کارکنان
۲۵۱	مشارکت والدین
۲۵۱	نقش مربیان
۲۵۲	آموزش مربیان
۲۵۳	پ) مرحله تفسیر
۲۵۳	ت) مرحله همجواری
۲۶۷	ث) مرحله مقایسه
۲۷۰	ج) پاسخ به سؤالات تحقیق
	فصل پنجم - بحث و نتیجه گیری
۲۹۹	الف) مقدمه
۲۹۹	ب) رجیو امیلیا
۳۰۴	پ) والدورف
۳۰۸	ت) بانک استریت
۳۱۶	ث) محدودیت های پژوهشی

۳۱۶

پیشنهادها (ج)

۳۱۷

پیشنهادهای کاربردی

۳۲۲

پیشنهادهای پژوهشی

فهرست جدول ها

- ۶۲ جدول ۱-۲ مقایسه سه مدل اساسی در برنامه ریزی آموزشی مراکز پیش دبستان
- ۶۵ جدول ۲-۲ عناصر اساسی برنامه درسی الگوی فروبل
- ۶۸ جدول ۲-۳ عناصر اساسی برنامه درسی الگوی مک میلان
- ۷۳ جدول ۲-۴ عناصر اساسی برنامه درسی الگوی مونته سوری
- ۷۸ جدول ۲-۵ عناصر اساسی برنامه درسی الگوی های اسکوپ
- ۸۳ جدول ۲-۶ عناصر اساسی برنامه درسی الگوی اونتاریو
- ۲۵۴ جدول ۱-۴ مبانی فلسفه سه رویکرد رژیوامیلیا، والدورف و بانک استریت
- ۲۵۶ جدول ۲-۴ اهداف سه رویکرد رژیوامیلیا، والدورف و بانک استریت
- ۲۵۹ جدول ۳-۴ محتوا و سازماندهی آن در سه رویکرد رژیوامیلیا، والدورف و بانک استریت
- ۲۶۰ جدول ۴-۴ روش سه رویکرد رژیوامیلیا، والدورف و بانک استریت
- ۲۶۲ جدول ۵-۴ محیط یادگیری سه رویکرد رژیوامیلیا، والدورف و بانک استریت
- ۲۶۴ جدول ۶-۴ ارزشیابی سه رویکرد رژیوامیلیا، والدورف و بانک استریت
- ۲۶۵ جدول ۷-۴ کارکنان سه رویکرد رژیوامیلیا، والدورف و بانک استریت
- ۲۶۸ جدول ۸-۴ مبانی فلسفه و عناصر برنامه سه رویکرد رژیوامیلیا، والدورف و بانک استریت
- ۳۰۲ جدول ۱-۵ محاسن و محدودیت های رویکرد رژیو امیلیا
- ۳۰۶ جدول ۲-۵ محاسن و محدودیت های رویکرد والدورف
- ۳۱۰ جدول ۳-۵ محاسن و محدودیت های رویکرد بانک استریت

فصل اول

کلیات و طرح تحقیق

تاریخ آموزش و پرورش دوران اولیه کودکی، در حقیقت تاریخ تغییر نگرش های اجتماعی در مورد کودکان و نوع یادگیری آنها و نمایانگر تحولات آموزشی و روش شناسی است. تحولات اساسی در تعلیم و تربیت مغرب زمین و اروپا عمدتاً با نظرات ژان ژاک روسو^۱ (۱۷۷۸-۱۷۱۲ میلادی) روی می دهد. ایده هایی که روسو با تأکید بر اهمیت کودک و زندگی فعال او، عرضه کرد کم کم در آموزش و پرورش نو پذیرفته و به کار بسته شد و از ویژگی های آن گردید. تأکید او بر نیکی انسان، درست روی به روی نظریه قرون وسطایی است که انسان را بد می شمرد و بر «گناه ازلی» یا «گناه آدم» تکیه می کرد و بر آن بود که با سختی و سختگیری باید انسان را از شری که در وجودش هست، باز رهاوند. روسو با تأکید بر فعالیت کودک و وابستگی او به فهمیدن، نادرستی روش سختگیرانه ای را که تا آن زمان در کار بود، نشان داد و توجه مربیان را به شناخت طبیعت کودک برانگیخت و این ایده را به میان آورد که برای هدایت کودک باید از قانون طبیعت او پیروی کرد (نقیب زاده، ۱۳۶۵، صص ۱۳۴-۱۳۳).

اثر روسو در دگرگون کردن آموزش و پرورش نمونه ای است از درستی این سخن کانت فیلسوف آلمانی که می گوید: «هر گونه فرهنگ با فرد آغاز می شود و آن گاه به دیگران اثر کرده، گسترش می یابد.» (همان، ص ۱۴۳). زیرا با آن که روسو فقط درباره آرمان ها سخن می گفت و به هیچ رو، در بند آن نبود که اندیشه هایش به کاربردی هست یانه؛ با این همه همان سخنان پرشور او بود که آرمان کوشش های کسانی شد که به کار دگرگونی راه و رسم آموزش و پرورش کهنه و استوار کردن آن بر بنیادهای نو، پرداختند. یوهان هاینریش پستالوزی^۲ (۱۸۲۷-۱۷۴۶) مربی سوئیسی از شمار این کسان است. اصل بنیادی کار و اندیشه پستالوزی همانا نیکی طبیعت انسان است. از اینجا بود که او هم در طبیعت آدمی جنبه ای معنوی و خدایی می دید و هم تربیت را چنین کاری می

^۱ Rousseau

^۲ Johan Heinrich Pestalozzi

شمرده. او می گوید: «انسان به خودی خود نیک است و می خواهد نیک باشد ولی می خواهد این نیکی با نیکبختی همراه گردد. از این رو تنها آن گاه به راه بد خواهد رفت که راه نیکی او بسته باشد.» پستالوزی بر آن بود که نیکبختی در محبت و نیک خواهی است. هم بنیاد راه و روش تربیتی و هم راز تأثیر پستالوزی در همین نکته است. از این رو است که می گوید: «ذات تربیت نه در آموزش، بلکه در محبت است.» (همان، صص ۱۴۵-۱۴۶).

او می گوید: «برترین مقصد تربیت، آماده کردن انسان است برای به کار آوردن توانایی هایی که آفریدگار به او بخشیده، در راه تکامل زندگی انسانی.»
«مایه کار مربی یعنی چیزی که مربی باید آن را به شکلی آفریننده در آورد، خود انسان یعنی شاهکار آفرینش است. از این رو مربی باید کل هستی او را بشناسد و مراقب آن باشد، همچون پرورنده یک گیاه کمیاب که از آغاز رشد تا هنگامی که گیاه گل می دهد، مراقب آن است.» (همان، صص ۱۴۷-۱۴۶)

در پیروی از قانون طبیعت است که می گوید: هر آموزش نظری باید با نگرش حسی یعنی تماس مستقیم حسی و تجربی آغاز گردد، زیرا طبیعت کودک چنین است که نخستین توانایی های او همانا توانایی های حسی است و دست یافتن به مرحله دریافت مفهوم ها تنها آنگاه برای او ممکن است که مرحله نخست را پیموده باشد.

پستالوزی بر آن بود تا روش آموزش و پرورش را بر اصل های روان شناسی استوار کند. این کاری است که جان فردریک هربارت^۱ (۱۸۴۱-۱۷۷۶) به انجام آن برخاست و از عهده آن برآمد. اما با همه تأکیدی که هربارت بر اهمیت روان شناسی می کند به این نکته توجه دارد که کاربرد روان شناسی در آموزش و پرورش، بیش از هر چیز درباره روش کار است و نه آرمان و مقصدی که همه کوشش ها باید به سوی آن هدایت شوند. (همان، صص ۱۵۳-۱۵۱)

^۱ John Friedrich Herbart

فردریک ویلهلم فروبل^۱ (۱۷۸۲-۱۸۵۲) مربی آلمانی، یکی دیگر از کسانی است که تحت تأثیر روسو و پستالوزی تربیت را طبق طبیعت انسان و مراحل و قانون های آن پذیرفته و به کار بسته است. هر چند که برنامه و روش تربیتی او تفاوت هایی نیز با برنامه و روش تربیتی آنان داشته است. به طوری که می گوید: «پستالوزی انسان را فقط چنان که در نموده‌ها و در زندگی زمینی نمایان می شود در نظر می گیرد ولی من به جنبه جاودانه او می نگرم.» (همان، ۱۵۵). از دیدگاه فروبل آگاهی به خود از آگاهی به جز خود برمی خیزد. از این رو هدف تربیت که رسیدن به خودآگاهی است در قلمرو زندگانی کودک، از راه تماس او با جهان، واکنش به آن و شناختن آن ممکن می گردد. «کودک از راه پاسخ های طبیعی که به محیط و چیزهای پیرامون خود می دهد، آنها را می شناسد. برای کودک این پاسخ یا فعالیت طبیعی همان بازی کردن است. بازی است که آگاهی به محیط را در کودک پدید می آورد. بازی کردن، طبیعی ترین راه آگاهی به محیط و آگاهی به خود است.» (همان، صص ۱۵۷-۱۵۶)

از این رو است که فروبل برای نخستین بار به برپا کردن باغ کودکان یا کودکستان^۲، می پردازد و با این نام گذاری این نکته را می رساند که کودکان مانند نهال هایی هستند که طبیعت نیروی حیاتی رشد و تحول را در درون آنها نهاده است و این نیروها به طور طبیعی و با پیمودن مراحل طبیعی جلوه گر می شوند. از این رو نقش تربیت باید واگذارنده باشد نه بازدارنده، یعنی به نیروهای نهفته کودک اجازه شکفتن بدهد و این شکفتن یعنی به کارآمدن یا واقعیت یافتن به وسیله فعالیت خود کودک صورت می گیرد و کار مربی تنها راهنمایی و هدایت است (همان، صص ۱۵۸-۱۵۷). چنین است که فروبل از هر چیز به نقش تربیتی فعالیت و خودکاری و بازی توجه می کند. بدین سان، بازی که برای مربی قرون وسطایی بی معنی و گاه ناپسند بود، با کار کمنیوس^۳ چون وسیله ای

^۱ Friedrich Wilhelm Froebe

^۲ Kindergarten

^۳ Comenius

وسیله ای برای خوشایند گردانیدن آموزش اهمیت یافت؛ در اندیشه روسو برای پرورش حواس و چون یک فعالیت طبیعی مهم شمرده شد؛ ولی در نظریه تربیتی فروبل چون نمودی از آزادی، فعالیت و شادی به صورت بهترین راه تحول طبیعی، اهمیتی بنیادی یافت (همان، صص ۱۵۸-۱۵۹).

از اواخر قرن نوزدهم، با نوشته های چارلز داروین^۱ (۱۸۹۷)، بذر جنبش مطالعه کودک در بستر شناخت ماهیت ژنتیکی و محیطی هوش کاشته شد و مفهوم تعیین کننده ها و عوامل ژنتیکی هوش، راه را برای پیشرفت های جدید در روان شناسی کودک هموار نمود. نظریات رفتارگرایان از جمله جان واتسون^۲ مبنی بر توجه به آموزش عادات، کودک را به صورت موضوعی برای تجربیات روان شناختی درآورد و توانست تأثیر مهمی بر روش های پرورش کودک در سال های ۱۹۲۰ و ۱۹۳۰ داشته باشد، چنان که عقاید وی برای سالهای متمادی در طرز تربیت کودکان خردسال، به وسیله والدین و معلمان منعکس گردید. استانلی هال^۳ که او را پدر علم روان شناسی و مشاهده کودکان لقب داده اند نیز از شخصیت های مهم و برجسته دیگری است که تأثیرات ارزنده ای در شناخت و آموزش کودکان داشته است. شاگردان هال نیز، به نوبه خود، کوشش های سودمندی در این زمینه به عمل آوردند که از جمله آنها می توان از لوئیس ترمن^۴ نام برد که در زمینه تجدید نظر تست های هوش، تلاش های مفیدی انجام داد و زمینه های مناسبی را برای شناخت یادگیری و آموزش کودکان در نیمه اول قرن بیستم فراهم ساخت. تأثیر نظریه های روان کاوی در آموزش و پرورش دوران اولیه کودکی نیز، امری است که نمی توان آن را نادیده انگاشت، زیرا که نوشته های زیگموند فروید^۵ و دخترش آنا فروید^۶، توجه مردم را به نیازهای اساسی کودکان خردسال جلب نمود و تا

^۱ Charles Darwin

^۲ John Watson

^۳ Stanley Hall

^۴ Lewis Terman

^۵ Sigmund Freud

^۶ Anna Freud

مدتها روح آموزش و تربیت کودکان را به وسیله والدین و معلمان تحت تأثیر قرار داد. کمک های جامعه شناسان و مردم شناسان در سال های پس از جنگ جهانی دوم نیز، که از یک سو دربرگیرنده توجهات آنان به اثرات وضعیت اجتماعی و مسائل نژادی بر روی کودکان خردسال بوده و از سوی دیگر به تأثیر راه های مختلف مراقبت و طرز تربیت کودکان در طبقات اجتماعی، اقتصادی، آموزشی و مذهبی مختلف می پردازد، بسیار قابل توجه است. همچنین تحقیقات مختلفی که درباره اثرات محیط های غنی و کم انگیزه و ضعیف در یادگیری و آموزش کودکان، انجام گرفته است، از جمله تلاش هایی است که نباید از تأثیرات آن در آموزش دوران اولیه کودکی غافل شد. از این زمان به بعد، جنبه های مختلف رشد کودک به ویژه جنبه رشد شناختی که ملهم از نوشته های پیازه^۱ و همکاران او است مورد توجه قرار گرفت و برای کسب اطلاعات در زمینه نوع یادگیری و مراحل رشد ذهنی کودکان، بررسی دلایل عقب ماندگی تحصیلی و درسی کودکان، آغاز گردید.

از سال های ۱۹۶۰ به بعد نیز، مسیر تفکر و نگرش در آموزش و پرورش دوران کودکی در جهت کشف دوباره افکار و خصوصیات ذهنی کودک قرار گرفته، رشد مهارت های کلامی کودکان خردسال و پرورش رشد ذهنی آنان، از طریق فراهم نمودن برنامه های کیفی برای همه کودکان، بویژه کودکان محروم از نظر فرهنگی و اقتصادی مورد تأکید، واقع گردیده است (مفیدی، ۱۳۸۱، ص ۳۴).

امروزه نیز، جنبه های مختلف رشد جسمی، اجتماعی، عاطفی، اخلاقی و هوشی کودکان سبب گردیده تا آموزش و پرورش کودکان در این دوره سنی حساس، به صورت یک مسأله محوری مطرح شده و رویکردها، الگوها و برنامه های خاص آموزشی را به خود اختصاص دهد؛ الگوهای متنوعی که به وسیله عقاید و نظریات جاری در زمینه

^۱ Piaget

رشد کودک حمایت شده و از آنها الهام می‌گیرند و به عنوان دستورالعمل و کلید راهنما برای مربیان در تهیه برنامه اختصاصی، به کار می‌روند.

در این پایان نامه، از میان رویکردهای موجود در سطح جهان، سه رویکرد «رجیو امیلیا»^۱، «والدورف»^۲ و «بانک استریت»^۳ به منظور مطالعه تطبیقی انتخاب گردیده‌اند. انگیزه این انتخاب بیش از هر چیز به تاریخچه شکل‌گیری این رویکردها، میزان گسترش و بهره‌گیری جهانی از آن‌ها و نیز تأثیراتی که بر پیشرفت آموزش و پرورش پیش دبستانی در سطح جهان داشته‌اند، برمی‌گردد.

نگاهی به تاریخچه رویکرد رجیو امیلیا که تنها ۶ روز پس از پایان جنگ جهانی دوم، پایه‌گذاری گردید و یا رویکرد والدورف که به منظور ایجاد بنیان‌هایی برای جلوگیری از تکرار فاجعه جنگ جهانی اول شکل گرفت و نیز رویکرد بانک استریت که تاریخ بسترسازی آن به سال ۱۹۱۶ (اثنای جنگ جهانی اول) برمی‌گردد، این اندیشه را تقویت نمود که همگی این رویکردها، گریزان و روی‌گردان از جنگ و خشونت‌اند و به منظور ایجاد جامعه مدنی و گفتمان فرهنگی و تربیت انسان‌هایی که به خود و حقوق دیگران احترام می‌گذارند، شکل گرفته‌اند و طالب آن‌اند که به این طریق زمینه‌های صلح و دوستی و تعامل و ارتباط را فراهم کرده، به ساختن بسترهایی مناسب برای رشد و شکوفایی توانمندی‌های انسان و جامعه بشری کمک کنند و از آنجا که هر روز نیز بر وسعت استفاده و بهره‌گیری از آنها در سطح دنیا، افزوده می‌شود؛ شایسته تحقیق، بررسی و مطالعه دقیق‌تری هستند و این خود انگیزه‌ای گردید تا در این پایان نامه، به معرفی و بررسی این رویکردها در قالب مطالعه تطبیقی پرداخته شود.

بی‌تردید استخراج اصول و ویژگی‌های هر یک از این رویکردها و نیز مطالعه، بررسی و بهره‌گیری از سایر الگوها و رویکردهای مطرح در جهان، ما را در خلق

¹ Reggio Emilia

² waldorf

³ Bank Street